Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/3783

17.9.2025

P9_TA(2024)0357

Wijziging van Verordening (EU) 2016/1011 wat betreft het toepassingsgebied van de voorschriften voor benchmarks, het gebruik in de Unie van benchmarks aangeboden door een in een derde land gevestigde beheerder, en bepaalde verslaggevingsverplichtingen

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 24 april 2024 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2016/1011 wat betreft het toepassingsgebied van de voorschriften voor benchmarks, het gebruik in de Unie van benchmarks aangeboden door een in derde land gevestigde beheerder, en bepaalde verslaggevingsverplichtingen (COM(2023)0660 – C9-0389/2023 – 2023/0379(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

(C/2025/3783)

Het Europees Parlement,

— gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2023)0660),

— gezien artikel 294, lid 2, en artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C9-0389/2023),

— gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

— gezien artikel 59 van zijn Reglement,

— gezien het verslag van de Commissie economische en monetaire zaken (A9-0076/2024),

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;

2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

P9_TC1-COD(2023)0379

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 24 april 2024 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2024/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2016/1011 wat betreft het toepassingsgebied van de voorschriften voor benchmarks, het gebruik in de Unie van benchmarks aangeboden door een in derde land gevestigde beheerder, en bepaalde verslaggevingsverplichtingen (*)

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van de Europese Centrale Bank ([1]),

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité ([2]),

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure ([3]),

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Verslaggevingsvereisten zijn van essentieel belang voor een goede monitoring en correcte handhaving van wetgeving. Het is echter van belang om deze vereisten te stroomlijnen om ervoor te zorgen dat deze beantwoorden aan het beoogde doel, en om de regeldruk te beperken.

(2) Op grond van Verordening (EU) 2016/1011 van het Europees Parlement en de Raad ([4]) moeten alle beheerders van benchmarks, ongeacht de systeemrelevantie van die benchmarks of het bedrag aan financiële instrumenten of overeenkomsten die deze benchmarks als referentiepercentages of prestatiebenchmarks gebruiken, voldoen aan diverse zeer gedetailleerde vereisten, daaronder begrepen vereisten wat betreft hun organisatie, de governance en belangenconflicten, toezichtfuncties, inputgegevens, gedragscodes, melding van inbreuken en openbaarmakingen inzake methodologie en benchmarkverklaringen. Die zeer gedetailleerde vereisten hebben voor beheerders van kleinere benchmarks in de Unie een onevenredige regeldruk gecreëerd bezien vanuit de doelstellingen van Verordening (EU) 2016/1011, nl. de financiële stabiliteit veiligstellen en negatieve economische gevolgen vermijden die uit de onbetrouwbaarheid van benchmarks voortkomen. Daarom moet die regeldruk worden verminderd door de klemtoon te leggen op de benchmarks met de grootste economische relevantie voor de Uniemarkt, d.w.z. significante en cruciale benchmarks, en op de benchmarks die bijdragen aan het bevorderen van essentieel Uniebeleid, d.w.z. EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks. Om die reden moet het toepassingsgebied van de titels II, III, IV en VI van Verordening (EU) 2016/1011 worden beperkt tot die specifieke benchmarks.

(2 bis) Benchmarkbeheerders die binnen het toepassingsgebied van Verordening (EU) 2016/1011 wensen te blijven, moeten de mogelijkheid hebben te vragen om vrijwillig toezicht, zelfs als hun benchmarks niet voldoen aan de drempel van een significante benchmark of zij niet als significant worden aangemerkt. Evenzo mag het benchmarkbeheerders waarvan de benchmarks niet voldoen aan de drempel van een significante benchmark en die een regelgevende licentie op grond van Verordening (EU) 2016/1011 wensen te verkrijgen, niet worden verboden dit te doen.

(*) De wijzigingen in de tekst zijn het gevolg van de aanneming van amendement 1. Nieuwe of vervangende tekst staat in vet en cursief, schrappingen zijn met het symbool ▌ aangegeven.

([1]) PB C,, blz..

([2]) PB C,, blz..

([3]) PB C,, blz..

([4]) Verordening (EU) 2016/1011 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2016 betreffende indices die worden gebruikt als benchmarks voor financiële instrumenten en financiële overeenkomsten of om de prestatie van beleggingsfondsen te meten en tot wijziging van Richtlijnen 2008/48/EG en 2014/17/EU en Verordening (EU) nr. 596/2014 (PB L 171 van 29.6.2016, blz. 1).

(3) Op grond van artikel 18 bis van Verordening (EU) 2016/1011 kan de Commissie bepaalde benchmarks voor contante wisselkoersen (spotkoersen) vrijstellen van het toepassingsgebied van die verordening zodat deze voor gebruik in de Unie beschikbaar blijven. Gezien de noodzaak van een herziene en engere focus van Verordening (EU) 2016/1011 op cruciale benchmarks, significante benchmarks, EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks, is er niet langer behoefte aan de specifieke vrijstellingsregeling voor benchmarks voor contante wisselkoersen.

(4) Overeenkomstig artikel 19 quinquies van Verordening (EU) 2016/1011 moeten beheerders van significante benchmarks ernaar streven een EU-klimaattransitiebenchmark of een op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmark aan te bieden ***om minimumnormen voor klimaatbenchmarks vast te stellen en een alomvattend aanbod van klimaatindices in de Unie samen te stellen***.

(5) De criteria om te beoordelen of een benchmark een significante benchmark is, zijn momenteel vastgesteld in artikel 24 van Verordening (EU) 2016/1011. Benchmarks zullen als significant worden beschouwd, onder meer wanneer zij voldoen aan de drempel die is bepaald in artikel 24, lid 1, punt a), van die verordening.

(6) Benchmarkbeheerders ***moeten*** het gebruik in de Unie van de benchmarks die zij aanbieden, monitoren ***en*** de betrokken bevoegde autoriteit of de Europese Autoriteit voor effecten en markten ("ESMA"), afhankelijk van waar de beheerder is gevestigd, kennisgeven van het feit dat het geaggregeerde gebruik van een van hun benchmarks de drempel van artikel 24, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2016/1011 heeft overschreden. ***Het is echter moeilijk om een dergelijke drempel te berekenen, met name op het niveau van de Unie. Om te zorgen voor de consistente toepassing van die drempel moet ESMA ontwerpen van technische reguleringsnormen ontwikkelen om de berekeningsmethode nader te bepalen. Daarnaast moeten beheerders van in de Unie gebruikte benchmarks ernaar streven om een wereldwijd overeengekomen identificatiecode te verkrijgen om hun benchmarks te identificeren.***

(6 bis) Om benchmarkbeheerders voldoende tijd te geven om zich aan te passen aan de verplichtingen die voor significante benchmarks gelden, moeten die verplichtingen voor hen pas zestig werkdagen vanaf de dag van de indiening van die kennisgeving gelden. Daarnaast moeten benchmarkbeheerders de betrokken bevoegde autoriteiten of ESMA, op hun verzoek, alle informatie verschaffen die noodzakelijk is om het geaggregeerde gebruik van die benchmarks in de Unie te beoordelen.

(6 ter) Wanneer een benchmarkbeheerder nalaat of weigert ***de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen van het feit dat het gebruik van een van zijn benchmarks de drempel van artikel 24, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2016/1011 heeft overschreden, en wanneer de bevoegde autoriteiten over duidelijke en aantoonbare gronden beschikken om te oordelen dat de drempel is overschreden, moeten de betrokken bevoegde autoriteiten of ESMA, naargelang het geval, de mogelijkheid hebben te verklaren dat de drempel is overschreden, nadat zij de beheerder eerst in de gelegenheid hebben gesteld te worden gehoord. Die verklaring moet voor de benchmarkbeheerder dezelfde verplichtingen met zich brengen als een kennisgeving door de benchmarkbeheerder. Een en ander laat voor bevoegde autoriteiten of ESMA de mogelijkheid onverlet om bestuurlijke sancties op te leggen aan beheerders die geen kennis geven van het feit dat een van hun benchmarks de toepasselijke drempel heeft overschreden.***

(7) Markten, prijzen en de regelgevingsomgeving evolueren mettertijd. Om met deze evoluties rekening te houden, moet de Commissie worden gemachtigd tot het verder uitwerken van de methodologie die beheerders en bevoegde autoriteiten gebruiken om de totale waarde te berekenen van financiële instrumenten, financiële overeenkomsten of beleggingsfondsen die aan een benchmark refereren.

(8) In uitzonderlijke omstandigheden echter kunnen er benchmarks zijn met een geaggregeerd gebruik dat de drempel van artikel 24, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2016/1011 onderschrijdt, maar die door de specifieke situatie op de markt van een lidstaat, niettemin voor die lidstaat van zodanig belang zijn dat een gebrek aan betrouwbaarheid een impact zou hebben die vergelijkbaar is met die van een benchmark waarvan het gebruik die drempel overschrijdt. Om die reden moet de bevoegde autoriteit van die lidstaat de mogelijkheid hebben om dit soort benchmark, wanneer deze wordt aangeboden door een EU-beheerder, op basis van een reeks kwalitatieve criteria als significant aan te merken. Voor benchmarks die door een niet-EU-beheerder worden aangeboden, moet het ESMA zijn die, op verzoek van een of meer bevoegde autoriteiten, dit soort benchmark aanmerkt als een significante benchmark.

(9) Om de consistentie en coördinatie van nationale aanmerkingen van benchmarks als significante benchmarks te borgen, moeten bevoegde autoriteiten die voornemens zijn een benchmark als significant aan te merken, ESMA raadplegen. Om dezelfde reden moet een bevoegde autoriteit van een lidstaat die voornemens is om een door een in een andere lidstaat gevestigde beheerder aangeboden benchmark als significant aan te merken, ook met de bevoegde autoriteit van die andere lidstaat overleggen. Wanneer bevoegde autoriteiten het niet eens geraken over de vraag wie van hen een benchmark moet aanmerken en daarop toezicht moet houden, moet ESMA dat meningsverschil beslechten overeenkomstig artikel 19 van Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad ([5]).

(10) Om het recht te worden gehoord in acht te nemen, moet een bevoegde autoriteit of ESMA, voordat zij een benchmark als significant aanmerken, de beheerder van die benchmark de gelegenheid geven alle voor die aanmerking dienstige informatie te verschaffen.

(11) Wil de aanmerking van een significante benchmark zo transparant mogelijk zijn, dan moeten bevoegde autoriteiten of ESMA een aanmerkingsbesluit nemen dat de redenen geeft waarom die benchmark als significant wordt beschouwd. Bevoegde autoriteiten moeten het aanmerkingsbesluit op hun website bekendmaken en moeten ESMA van dat besluit in kennis stellen. Om dezelfde redenen moet ESMA, wanneer zij een benchmark op verzoek van een bevoegde autoriteit als significant aanmerkt, het aanmerkingsbesluit op haar website bekendmaken en de verzoekende bevoegde autoriteit daarvan in kennis stellen.

(12) EU-klimaattransitiebenchmarks ***("EU-CTB's")*** en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks ***("EU-PAB's")*** zijn specifieke categorieën benchmarks die worden gekenmerkt door hun inachtneming van voorschriften inzake hun methodologie en de ***vereisten betreffende openbaarmaking van*** de beheerders ervan. Om die reden, en om beweringen te voorkomen die gebruikers kunnen laten denken dat die benchmarks voldoen aan de normen die aan die labels verbonden zijn, moeten die benchmarks onderworpen worden aan verplichte registratie***,*** vergunningverlening, ***erkenning of bekrachtiging,*** naargelang het geval, en aan toezicht.

(12 bis) De regelgeving ten aanzien van grondstoffenbenchmarks moet worden afgestemd op de specifieke kenmerken ervan. Grondstoffenbenchmarks waarop de algemene voorschriften voor financiële benchmarks van toepassing zijn, moeten op identieke wijze worden behandeld als andere financiële benchmarks en mogen alleen onder Verordening (EU) 2016/1011 vallen als zij significante of cruciale benchmarks zijn en niet van het toepassingsgebied van deze verordening zijn vrijgesteld. Grondstoffenbenchmarks die onder de specifieke regeling van bijlage II bij Verordening (EU) 2016/1011 vallen, moeten altijd onder die verordening vallen om de robuustheid en betrouwbaarheid van hun beoordelingen te waarborgen.

(13) Om de tijdige aanvang van het toezicht op significante benchmarks te verzekeren, moeten beheerders van benchmarks die significant zijn geworden omdat zij de toepasselijke kwantitatieve drempel hebben bereikt of als dusdanig zijn aangemerkt, binnen zestig werkdagen een vergunning of registratie aanvragen of, in het geval van benchmarks aangeboden door een in een derde land gevestigde beheerder, bekrachtiging of erkenning.

(14) Om de risico's te mitigeren die verbonden zijn aan het gebruik van benchmarks die potentieel niet veilig zijn voor gebruik in de Unie, en om potentiële gebruikers te waarschuwen, moet het voor bevoegde autoriteiten en ESMA mogelijk zijn een waarschuwing te doen uitgaan in de vorm van een openbare kennisgeving dat de beheerder van een significante benchmark niet voldoet aan de toepasselijke voorwaarden, en met name wat betreft de inachtneming van de verplichting voor de benchmarkbeheerder tot het aanvragen van een vergunning, registratie, bekrachtiging of erkenning, naargelang het geval. Nadat dit soort waarschuwing is uitgegaan, mag het voor ondertoezichtstaande entiteiten niet langer mogelijk zijn om nieuwe referenties aan die benchmarks of combinaties van benchmarks toe te voegen. Evenmin mag het, om de risico's te voorkomen die verbonden zijn aan het gebruik van benchmarks die beweren zich te houden aan de EU-klimaattransitielabels en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-labels zonder dat zij aan afdoende toezicht onderworpen zijn, voor ondertoezichtstaande entiteiten niet mogelijk zijn nieuwe referenties aan een EU-klimaattransitiebenchmark of een op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmark, of een combinatie van die benchmarks, in de Unie toe te voegen wanneer de beheerder van die benchmarks niet is opgenomen in het ESMA-register van beheerders en benchmarks.

([5]) Verordening (EU) nr. 1095/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Autoriteit voor effecten en markten), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/77/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 84).

(15) Om potentieel buitensporige marktverstoringen na het verbod op het gebruik van een benchmark te vermijden, moeten bevoegde autoriteiten of ESMA de mogelijkheid hebben om het verdere gebruik van dit soort benchmarks tijdelijk toe te staan. Om een voldoende mate van transparantie en bescherming te garanderen ten aanzien van eindbeleggers, moeten gebruikers van de benchmarks die voorwerp zijn van een waarschuwing in de vorm van een openbare kennisgeving, binnen zes maanden na de bekendmaking van die openbare kennisgeving een geschikt alternatief vermelden ter vervanging van die benchmarks, of anders ervoor zorgen dat cliënten afdoende geïnformeerd zijn over het ontbreken van een alternatieve benchmark.

(16) Op grond van artikel 32 van Verordening (EU) 2016/1011 dient erkenning van in een derde land gevestigde benchmarkbeheerders als een tijdelijk middel voor toegang tot de Uniemarkt in afwachting van de vaststelling van een gelijkwaardigheidsbesluit door de Commissie. Gezien echter het zeer beperkte aantal benchmarks uit derde landen dat onder gelijkwaardigheidsbesluiten valt, moet die erkenning voor dit soort benchmarkbeheerders een permanent middel voor toegang tot de Uniemarkt worden.

(17) Benchmarks die onder een gelijkwaardigheidsbesluit vallen, worden geacht op gelijkwaardige wijze te worden gereguleerd en onder toezicht te staan als Uniebenchmarks. De verplichting om bekrachtiging of erkenning aan te vragen, moet derhalve niet gelden voor in een derde land gevestigde beheerders van significante benchmarks die onder een gelijkwaardigheidsbesluit vallen.

(18) Omwille van de transparantie en om rechtszekerheid te garanderen, moeten bevoegde autoriteiten die een benchmark als significant aanmerken, de potentiële gebruiksrestricties vermelden die optreden wanneer de beheerder van dit soort benchmark geen vergunning of registratie krijgt of niet aan de bekrachtigings- of erkenningsvoorwaarden voldoet, naargelang het geval.

(19) Om de risico's te mitigeren die verbonden zijn aan het gebruik van significante benchmarks waarop onvoldoende toezicht wordt gehouden, moet, wanneer de beheerder van een benchmark die significant wordt, binnen de voorgeschreven termijn geen vergunning, registratie, erkenning of bekrachtiging aanvraagt of wanneer geen vergunning, registratie, erkenning of bekrachtiging aan die benchmarkbeheerders kan worden afgegeven, of wanneer een beheerder zijn vergunning, registratie, bekrachtiging of erkenning wordt ontnomen, de bevoegde autoriteit of ESMA, naargelang het geval, een openbare kennisgeving doen dat de door die beheerder aangeboden significante benchmarks niet geschikt zijn voor gebruik in de Unie.

(20) Benchmarkgebruikers vertrouwen op transparantie over de wettelijke status van benchmarks die zij gebruiken of voornemens zijn te gebruiken. Om die reden moet ESMA in het register van beheerders en benchmarks de benchmarks opnemen die onderworpen zijn aan de meest gedetailleerde voorwaarden van Verordening (EU) 2016/1011, hetzij omdat het gebruik ervan in de Unie de voor significante benchmarks vastgestelde drempel overschrijdt, hetzij omdat zij door een nationale toezichthouder of ESMA als significant zijn aangemerkt, hetzij omdat zij cruciale benchmarks zijn. Om diezelfde reden moet ESMA in dat register ook de EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks opnemen die worden aangeboden door beheerders met een vergunning of registratie. Ten slotte moet ESMA in het register ook de benchmarks opnemen waarvoor een bevoegde autoriteit of ESMA een openbare kennisgeving heeft gedaan die het verdere gebruik van die benchmark verbiedt. Om de lasten voor gebruikers verder te verminderen, moet al die informatie ook gemakkelijk beschikbaar worden gesteld via het Europees centraal toegangspunt (ESAP).

(20 bis) Twee categorieën ESG-gerelateerde benchmarks zijn onderworpen aan de naleving van de in het Unierecht vastgestelde minimumnormen, namelijk EU-klimaattransitiebenchmarks (EU-CTB's) en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks (EU-PAB's). Bij Verordening (EU) 2019/2089 zijn voorschriften ingevoerd met betrekking tot de transparantie van beweringen over benchmarks, in de bijbehorende juridische of marketingdocumentatie, dat ecologische, sociale en governancefactoren (ESG) bij de opzet ervan in aanmerking zijn genomen. Om een hoog niveau van transparantie met betrekking tot ESG-gerelateerde beweringen en een passend beschermingsniveau voor gebruikers te handhaven, is het passend te verlangen dat gebruikers geen benchmarks gebruiken die ESG-gerelateerde beweringen doen wanneer deze benchmarks de in artikel 13, lid 1, punt d), en artikel 27, lid 2 bis, van Verordening (EU) 2016/1011 bedoelde informatie niet verstrekken. Dit moet gelden voor het gebruik van alle benchmarks die beweren rekening te houden met ESG-factoren bij de opzet ervan, ongeacht of die benchmarks in de Unie of in een derde land worden beheerd.

Andere categorieën benchmarks die ESG-gerelateerde beweringen doen, die niet als EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks worden beschouwd, kunnen echter bijdragen tot of risico's inhouden voor de bevordering van essentieel Uniebeleid inzake duurzame financiering en de verwezenlijking van daarmee verband houdende doelstellingen of de uitvoering van de Europese Green Deal.

Daarom is het passend dat de Commissie uiterlijk op 31 december 2028 op basis van de input van ESMA een verslag indient waarin de beschikbaarheid van ESG-benchmarks op de Europese en mondiale markten en de marktpenetratie ervan worden beoordeeld, en waarin wordt geanalyseerd of zij als significante benchmarks zouden worden beschouwd, en waarin de kosten en effecten op de beschikbaarheid van de markt en de steeds veranderende aard van de duurzame indicatoren en de methoden die worden gebruikt om deze te meten, worden onderzocht. Voorts moet zij beoordelen of het nodig is benchmarks voor ESG-gerelateerde claims te reguleren, teneinde een passend niveau van bescherming van gebruikers van die benchmarks en een hoog niveau van transparantie te handhaven, het risico op greenwashing te verminderen en te zorgen voor samenhang met andere EU-wetgeving inzake vereisten betreffende openbaarmaking over duurzaamheid. Dat verslag moet vergezeld gaan van een effectbeoordeling en, in voorkomend geval, een wetgevingsvoorstel.

(21) Om voor een naadloze overgang te zorgen naar de ***toepassing van de*** voorschriften die op grond van deze verordening worden ingevoerd, moeten ***beheerders die voorheen uit hoofde van Verordening (EU) 2019/2089 onder toezicht stonden, bestaande registraties, vergunningen, erkenningen of bekrachtigingen gedurende zes maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening bewaren. Die termijn is bedoeld om*** de bevoegde autoriteiten en ESMA ***voldoende tijd te geven om te beslissen of een van de voorheen onder toezicht staande beheerders overeenkomstig deze wijzigingsverordening wordt aangewezen***. ***Indien zij worden aangewezen,*** moeten beheerders die ***voorheen*** over een vergunning, registratie, erkenning of bekrachtiging beschikten, ***of beheerders die deze verordening vrijwillig toepassen, hun eerdere status kunnen behouden en hoeven zij niet opnieuw een aanvraag in te dienen. Beheerders van significante benchmarks moeten in ieder geval hun status als benchmarkbeheerder met een vergunning, registratie, erkenning of bekrachtiging kunnen behouden***.

(22) Om bevoegde autoriteiten en ESMA de nodige tijd te gunnen om informatie te verzamelen over potentiële significante benchmarks en om bestaande infrastructuur aan te passen aan het op grond van deze wijzigingsverordening voorgestelde nieuwe raamwerk, moet de toepassingsdatum van deze verordening worden uitgesteld.

(23) Verordening (EU) 2016/1011 moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Verordening (EU) 2016/1011

Verordening (EU) 2016/1011 wordt als volgt gewijzigd:

1) Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

a) het volgende lid wordt ingevoegd:

"1 bis.
De titels II, III, ***behoudens de artikelen 23 bis tot en met 23 quater,*** IV en VI zijn uitsluitend van toepassing ten aanzien van cruciale benchmarks, significante benchmarks, EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks. ***Artikel 10 in titel II en de titels III, IV en VI zijn van toepassing op grondstoffenbenchmarks die onder bijlage II vallen.***";

b) in lid 2, ***punt g), wordt punt i)*** geschrapt;

2) In artikel 3 wordt lid 1 als volgt gewijzigd:

-a) in punt 17 wordt punt m) vervangen door:

"***m) een beheerder die overeenkomstig artikel 34 over een vergunning of registratie beschikt;";***

a) punt 22 bis wordt geschrapt;

b) punt 27 wordt geschrapt;

3) Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 5, tweede alinea, wordt de laatste zin geschrapt;

b) lid 6 wordt geschrapt;

4) Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 5, eerste alinea, wordt de laatste zin geschrapt;

b) lid 6 wordt geschrapt;

5) Artikel 13 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 3, eerste alinea, wordt de laatste zin geschrapt;

b) lid 4 wordt geschrapt;

6) Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 5, tweede alinea, wordt de laatste zin geschrapt;

b) lid 6 wordt geschrapt;

7) In Titel III wordt de titel van hoofdstuk 2 vervangen door:
"**Rentebenchmarks**";

7 bis) ***In artikel 18, lid 1, wordt de tweede alinea vervangen door:***
"Artikel 25 is niet van toepassing op het aanbieden van en het bijdragen aan rentebenchmarks.";

8) Artikel 18 bis wordt geschrapt;

8 bis) ***In artikel 19, lid 1, wordt de tweede alinea vervangen door:***
"Artikel 25 is niet van toepassing op het aanbieden van en het bijdragen aan grondstoffenbenchmarks.";

9) Aan artikel 19 bis worden de volgende ***leden*** toegevoegd:

"4. Beheerders die niet ***in het ESMA-register als bedoeld in*** artikel ***36*** zijn opgenomen:

a) bieden geen EU-klimaattransitiebenchmarks of op de Overeenkomst van Parijs afgestemde ***EU-benchmarks*** aan, ***of bekrachtigen*** deze niet;

b) geven in de naam van de benchmarks die zij voor gebruik in de Unie beschikbaar stellen of in de juridische of marketingdocumentatie voor die benchmarks, niet aan of suggereren daarin niet dat de benchmarks die zij beschikbaar stellen, de voorwaarden in acht nemen die van toepassing zijn op het aanbieden van EU-klimaattransitiebenchmarks of op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks.".

4 bis. Beheerders vermelden de term "EU-CTB" in de naam van de EU-klimaattransitiebenchmarks en de term "EU-PAB" in de naam van de op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks.;

10) Artikel 19 quinquies wordt vervangen ***door:***

"***Artikel 19 quinquies***

Streven om EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks aan te bieden

In de Unie gevestigde beheerders die significante benchmarks aanbieden, vastgesteld op basis van de waarde van een of meer onderliggende activa of prijzen, streven ernaar een of meer EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks aan te bieden.";

11) Artikel 24 wordt vervangen door:

"*Artikel 24*

Significante benchmarks

1. Een benchmark die geen cruciale benchmark is, is significant wanneer aan een van deze beide voorwaarden is voldaan:

a) de benchmark wordt in de Unie binnen een combinatie van benchmarks direct of indirect als referentie gebruikt voor financiële instrumenten of financiële overeenkomsten of voor het meten van de prestatie van beleggingsfondsen met een totale gemiddelde waarde van ten minste 50 miljard EUR op basis van ***de kenmerken van de benchmark, met inbegrip van:***

i) de looptijden van de benchmark, indien van toepassing, over een periode van zes maanden;

ii) alle valuta's of andere meeteenheden van de benchmark, indien van toepassing, over een periode van zes maanden; en

iii) alle methoden voor de berekening van het rendement, indien van toepassing, over een periode van zes maanden;

b) de benchmark is als significant aangemerkt overeenkomstig de in de leden 3, 4 en 5 vastgestelde procedure of de in lid 6 vastgestelde procedure.

2. Een beheerder stelt ***ESMA en, indien hij in een EU-lidstaat is gevestigd***, de bevoegde autoriteit van ***die*** lidstaat onmiddellijk in kennis wanneer een of meer van de benchmarks van die beheerder de in lid 1, punt a), genoemde drempel overschrijden. Na ontvangst van die kennisgeving maakt ESMA een verklaring bekend op haar website, waarin wordt verklaard dat die benchmark significant is ***in één lidstaat dan wel binnen de Unie***.

Een beheerder verschaft, op verzoek, ***ESMA en*** de bevoegde autoriteit van zijn lidstaat van vestiging informatie over de vraag of de in lid 1, punt a), genoemde drempel daadwerkelijk is overschreden.

Wanneer een bevoegde autoriteit of ESMA duidelijke en aantoonbare gronden heeft om te oordelen dat een benchmark de in lid 1, punt a), genoemde drempel overschrijdt, kan de bevoegde autoriteit of ESMA een kennisgeving doen waarin dat feit wordt vermeld. Die kennisgeving brengt voor de benchmarkbeheerder dezelfde verplichtingen met zich mee als een in lid 2 bedoelde kennisgeving. Ten minste tien werkdagen vóór de publicatie van die kennisgeving stelt de bevoegde autoriteit of ESMA de beheerder van de betrokken benchmark in kennis van haar bevindingen, en nodigt zij die beheerder uit eventuele opmerkingen te maken.

3. Een bevoegde autoriteit kan, na raadpleging van ESMA overeenkomstig lid 4 en rekening houdende met het advies van ESMA, een benchmark die door een in de Unie gevestigde beheerder wordt aangeboden en die niet aan de voorwaarde uit lid 1, punt a), voldoet, als significant aanmerken wanneer die benchmark aan alle volgende voorwaarden voldoet:

a) voor de benchmark zijn er weinig of geen passende marktgestuurde substituten;

b) indien de benchmark niet langer wordt aangeboden of indien deze wordt aangeboden op basis van inputgegevens die niet langer volledig representatief zijn voor de onderliggende markt of economische realiteit of op basis van onbetrouwbare inputgegevens, zou dit significante en negatieve gevolgen hebben voor de financiële stabiliteit, de consumenten, de reële economie of de financiering van huishoudens en ondernemingen in de lidstaat van die autoriteit ***of in de Unie***;

c) de benchmark is niet door een bevoegde autoriteit van een andere lidstaat ***of ESMA*** aangewezen.

Wanneer een bevoegde autoriteit tot de conclusie komt dat een benchmark aan de in de eerste alinea bepaalde criteria voldoet, stelt de bevoegde autoriteit een ontwerpbesluit op om de benchmark als significant aan te merken en geeft zij de betrokken beheerder en, in voorkomend geval, de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst van de beheerder kennis van het ontwerpbesluit. De betrokken bevoegde autoriteit raadpleegt ook ESMA over het ontwerpbesluit.

De betrokken beheerders en de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst van de beheerder hebben vanaf de datum van de kennisgeving van het ontwerpbesluit van de aanmerkende bevoegde autoriteit 15 werkdagen de tijd om schriftelijk opmerkingen te maken. De betrokken aanmerkende bevoegde autoriteit stelt ESMA in kennis van de ontvangen opmerkingen en houdt terdege rekening met die opmerkingen voordat zij een eindbesluit vaststelt.

De aanmerkende bevoegde autoriteit geeft ESMA kennis van haar besluit en maakt het besluit, samen met de redenen waarom dat besluit is genomen en de gevolgen van deze aanmerking, onverwijld op haar website bekend.

4. Wanneer ESMA door een bevoegde autoriteit wordt geraadpleegd over de voorgenomen aanmerking van een benchmark als significant overeenkomstig lid 3, eerste alinea, brengt zij binnen drie maanden een advies uit dat rekening houdt met de volgende factoren, in het licht van de specifieke kenmerken van de betrokken benchmark:

a) de vraag of de raadplegende bevoegde autoriteit haar beoordeling dat de in lid 3, eerste alinea, genoemde voorwaarden vervuld zijn, voldoende heeft onderbouwd;

b) de vraag of er, indien de benchmark niet langer wordt aangeboden of indien deze wordt aangeboden op basis van inputgegevens die niet langer volledig representatief zijn voor de onderliggende markt of economische realiteit of die onbetrouwbaar zijn, significante en negatieve gevolgen zouden zijn voor de financiële stabiliteit, de consumenten, de reële economie of de financiering van huishoudens en ondernemingen elders in ***de Unie of de lidstaten*** dan in de lidstaat van de raadplegende bevoegde autoriteit.

Voor de toepassing van punt b) houdt ESMA, in voorkomend geval, afdoende rekening met de informatie die de raadplegende autoriteit overeenkomstig lid 3, derde alinea, heeft verschaft.

5. Wanneer ESMA tot de bevinding komt dat een benchmark in ***de Unie of in*** meer dan één lidstaat aan de voorwaarden van lid 3, ***eerste alinea***, punten a) ***en b)***, voldoet, stelt zij de bevoegde autoriteiten van de betrokken lidstaten daarvan in kennis.

ESMA stelt een ontwerpbesluit op om de benchmark als significant binnen de Unie aan te wijzen en stelt de betrokken beheerder en de relevante bevoegde autoriteiten ***in kennis van dat ontwerpbesluit wanneer punt b) van toepassing is. De betrokken beheerders en de relevante bevoegde autoriteiten*** hebben ***vanaf de datum van kennisgeving van het ontwerpbesluit van ESMA 15 werkdagen de tijd om schriftelijk opmerkingen te maken.*** ESMA houdt ***naar behoren rekening met die opmerkingen alvorens een definitief besluit vast te stellen en bekend te maken***.

6. ESMA kan, op verzoek van een bevoegde autoriteit ***of op eigen initiatief,*** een benchmark die door een in een derde land gevestigde beheerder wordt aangeboden en die niet aan de drempel uit lid 1, punt a), voldoet, als significant aanmerken wanneer die benchmark aan alle volgende voorwaarden voldoet:

a) voor de benchmark zijn er weinig of geen passende marktgestuurde substituten;

b) indien de benchmark niet meer zou worden aangeboden of indien deze zou worden aangeboden op basis van inputgegevens die niet meer volledig representatief zijn voor de onderliggende markt of economische realiteit of die onbetrouwbaar zijn, zou dit significante en negatieve gevolgen hebben voor de financiële stabiliteit, de consumenten, de reële economie of de financiering van huishoudens en ondernemingen ***in de Unie of*** in een of meer lidstaten.

ESMA stelt, vóór het aanwijzingsbesluit en zo spoedig mogelijk, de beheerder van de benchmark in kennis van haar voornemen en nodigt die beheerder uit om ESMA binnen 15 werkdagen een met redenen omklede verklaring te verschaffen met daarin alle informatie die relevant is voor de beoordeling wat betreft de aanmerking van de benchmark als significant.

In voorkomend geval nodigt ESMA, zo spoedig mogelijk, de bevoegde autoriteit van de jurisdictie waar de beheerder is gevestigd, uit om alle informatie te verschaffen die relevant is voor de beoordeling wat betreft de aanmerking van de benchmark.

ESMA onderbouwt haar aanmerkingsbesluit, rekening houdende met de vraag of er voldoende bewijs voorhanden is dat de voorwaarden uit de eerste alinea van dit lid zijn vervuld, in het licht van de specifieke kenmerken van de betrokken benchmark.

ESMA maakt haar met redenen omklede besluit bekend op haar website en stelt de verzoekende bevoegde autoriteit of autoriteiten onverwijld daarvan in kennis.

6 bis. Beheerders van benchmarks die niet voldoen aan de vereisten om te worden beschouwd als cruciale benchmarks, significante benchmarks, grondstoffenbenchmarks die onder bijlage II vallen, EU-klimaattransitiebenchmarks of op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks, kunnen vrijwillig toegang tot het in artikel 36 bedoelde register aanvragen door middel van een vergunning, registratie, erkenning of bekrachtiging.

Beheerders die deze verordening vrijwillig toepassen, opteren hiervoor schriftelijk bij hun huidige toezichthoudende autoriteit, per benchmark, en al deze benchmarks worden geacht significant te zijn op grond van deze verordening.

De vrijwillige ontheffing van deze regeling belet niet dat de overeenkomstige administratieve verantwoordelijkheden worden opgelegd in geval van niet-naleving of schending van Verordening (EU) 2016/1011 tijdens hun vrijwillige opneming in het in artikel 36 bedoelde register.

7. ***ESMA*** ontwikkelt ***ontwerpen van technische reguleringsnormen tot*** bepaling van:

i) de berekeningsmethode***, met inbegrip van potentiële gegevensbronnen,*** die moet worden gebruikt om de in lid 1, punt a), van dit artikel genoemde drempel te bepalen***;***

ii) de criteria om te beoordelen wanneer een benchmark de in artikel 24, lid 1, punt a), bedoelde drempel overschrijdt in één lidstaat of in de hele Unie;

iii) de informatie die bevoegde autoriteiten verstrekken wanneer zij ESMA raadplegen, zoals vereist overeenkomstig artikel 24, lid 3;

iv) de criteria in artikel 24, lid 4, punt b), rekening houdend met eender welke gegevens die ertoe bijdragen om het significante en nadelige effect te beoordelen van de stopzetting of de onbetrouwbaarheid van de benchmark op de marktintegriteit, de financiële stabiliteit, de consumenten, de reële economie of de financiering van huishoudens en ondernemingen in een of meer lidstaten;

ESMA dient die ontwerpen van technische reguleringsnormen uiterlijk op... [twaalf maanden na de inwerkingtreding van deze verordening] in bij de Commissie.

Aan de Commissie wordt de bevoegdheid toegekend om deze verordening aan te vullen door de in de eerste alinea bedoelde technische reguleringsnormen vast te stellen overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 14 van Verordening (EU) nr. 1095/2010.

7 bis. Uiterlijk op... [twee jaar na de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] dient de Commissie, in nauwe samenwerking met ESMA, bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de toereikendheid van de in lid 1, punt a), van dit artikel bedoelde drempel in het licht van markt-, prijs- en regelgevingsontwikkelingen. Dat verslag gaat, in voorkomend geval, vergezeld van een wetgevingsvoorstel. Die herziening wordt minstens om de drie jaar verricht.

7 ter. Indien ESMA van oordeel is dat de in lid 1, punt a), bedoelde drempel eerder wordt herzien in het licht van markt-, prijs- en regelgevingsontwikkelingen, dient zij bij de Commissie een verzoek in om de drempel te herzien. Na ontvangst van dat verzoek evalueert de Commissie of het nodig is de drempel opnieuw te beoordelen en te handelen overeenkomstig lid 7 bis.";

12) Het volgende artikel wordt ingevoegd:

"Artikel 24 bis

Verplichtingen voor beheerders van significante benchmarks

1. Binnen zestig werkdagen na de in artikel 24, lid 2, bedoelde kennisgeving doet de beheerder van een benchmark die aan het in lid 1, punt a), van dat artikel genoemde criterium voldoet, bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat, ***wanneer*** die ***significant is in die lidstaat, of bij ESMA, wanneer de benchmark significant is binnen de Unie, een aanvraag voor een vergunning of registratie.*** Wanneer die beheerder in een derde land is gevestigd, en behoudens wanneer de betrokken benchmark onder een overeenkomstig artikel 30 vastgesteld gelijkwaardigheidsbesluit valt, doet die beheerder binnen zestig werkdagen na de in artikel 24, lid 2, bedoelde kennisgeving een aanvraag ***bij ESMA voor*** een van deze beide:

a) erkenning overeenkomstig de procedure van artikel 32;

b) bekrachtiging overeenkomstig de procedure van artikel 33.

2. Binnen zestig werkdagen na een in artikel 24, lid 3, bedoelde aanmerking doet de beheerder van de betrokken benchmark, tenzij die beheerder reeds over een vergunning of registratie ***van een nationale bevoegde autoriteit*** beschikt, overeenkomstig artikel 34 een aanvraag voor een vergunning of registratie bij de aanmerkende bevoegde autoriteit.

2 bis. Binnen zestig werkdagen na een in artikel 24, lid 5, bedoelde aanmerking doet de beheerder van de betrokken benchmark, tenzij die beheerder reeds over een vergunning of registratie beschikt, overeenkomstig artikel 34 een aanvraag voor een vergunning of registratie bij ESMA. Indien die beheerder reeds over een vergunning of registratie in een lidstaat beschikt, wordt die vergunning of registratie aan ESMA overgedragen.

3. Binnen zestig werkdagen na een in artikel 24, lid 6, bedoelde aanmerking, doet de beheerder van de betrokken benchmark ***bij ESMA een aanvraag voor*** een van deze beide:

a) erkenning overeenkomstig de procedure van artikel 32;

b) bekrachtiging overeenkomstig de procedure van artikel 33.

In een derde land gevestigde benchmarkbeheerders kiezen de bekrachtigende beheerder in de Unie uit.

4. ESMA of bevoegde autoriteiten maken van de hun op grond van deze verordening toevertrouwde toezicht- en sanctiebevoegdheden gebruik om ervoor te zorgen dat de betrokken beheerders hun verplichtingen nakomen.

5. De bevoegde autoriteit of ESMA doet een openbare kennisgeving dat een significante benchmark die door een beheerder wordt aangeboden, niet aan deze verordening voldoet en dat gebruikers van het gebruik van die benchmark moeten afzien, wanneer een van de volgende voorwaarden is vervuld:

a) binnen zestig werkdagen na de in artikel 24, lid 2, bedoelde kennisgeving, na de in artikel 24, lid 3, bedoelde aanmerking of na de in artikel 24, lid 6, bedoelde aanmerking heeft de betrokken beheerder geen procedures ingeleid om lid 2 van dit artikel in acht te nemen;

b) de procedures voor vergunningverlening, registratie, erkenning of erkenning leverden een negatief resultaat op;

c) ESMA heeft de registratie van de beheerder overeenkomstig artikel 31 ingetrokken;

d) ESMA heeft de registratie van de beheerder overeenkomstig artikel ***32, lid 8***, ingetrokken of geschorst;

e) de bekrachtiging van de betrokken beheerder is afgelopen;

f) de bevoegde autoriteit heeft de vergunning of de registratie van de betrokken beheerder ingetrokken of geschorst.

Bevoegde autoriteiten stellen ESMA onverwijld in kennis van alle openbare kennisgevingen die zijn gedaan. ESMA maakt alle openbare kennisgevingen die zijn gedaan, op haar website bekend. ESMA of de bevoegde autoriteit verwijdert de openbare kennisgeving onverwijld zodra de redenen waarom die kennisgeving is gedaan, niet langer geldig is.";

13) In titel III wordt hoofdstuk 6 geschrapt;

13 bis) ***Artikel 28, lid 2, wordt als volgt gewijzigd:***

"***2. Onder toezicht staande entiteiten, anders dan een beheerder als bedoeld in lid 1, die een benchmark gebruiken, stellen solide schriftelijke plannen op en houden deze bij waarin de maatregelen zijn vermeld die zij nemen indien een benchmark inhoudelijk wordt gewijzigd of niet langer wordt aangeboden. Waar mogelijk en passend, worden in die plannen een of meer alternatieve benchmarks aangewezen die als referentie kunnen worden gebruikt ter vervanging van benchmarks die niet meer worden aangeboden, waarbij wordt aangegeven waarom die benchmarks geschikte alternatieven zouden zijn. De onder toezicht staande entiteiten verstrekken de relevante bevoegde autoriteit op verzoek en zonder onnodige vertraging die plannen en alle actualiseringen en geven deze weer in contractuele terugvalbepalingen die van toepassing zijn op financiële contracten, financiële instrumenten en beleggingsfondsen.";***

14) Artikel 29 wordt als volgt gewijzigd:

a) de titel wordt vervangen door:

"**Gebruik van *cruciale benchmarks*, significante benchmarks, *grondstoffenbenchmarks die onder bijlage II vallen*, EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks**";

b) lid 1 wordt vervangen door:

"1. Een onder toezicht staande entiteit voegt geen nieuwe referenties naar een ***cruciale benchmark, een*** significante benchmark of een combinatie van dit soort benchmarks in de Unie toe wanneer die benchmark of combinatie van benchmarks het voorwerp uitmaakt van een openbare kennisgeving door ESMA of een bevoegde autoriteit overeenkomstig artikel 24 bis, lid 5. Een onder toezicht staande entiteit voegt geen nieuwe referenties naar ***een cruciale benchmark, een grondstoffenbenchmark die onder bijlage II valt***, een EU-klimaattransitiebenchmark, een op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmark of een combinatie van die benchmarks in de Unie toe wanneer de beheerder van die benchmarks niet is opgenomen in het in artikel 36 bedoelde register.

Onder toezicht staande entiteiten raadplegen regelmatig het Europees centraal toegangspunt (ESAP) als bedoeld in artikel 28 bis, of het ESMA-register als bedoeld in artikel 36, om de wettelijke status na te gaan van de beheerders van ***cruciale benchmarks,*** significante benchmarks, ***grondstoffenbenchmarks die onder bijlage II vallen,*** EU-klimaattransitiebenchmarks of op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks die zij voornemens zijn te gebruiken.

In afwijking van de eerste alinea kunnen ESMA of de bevoegde autoriteit, naargelang het geval, het gebruik van een benchmark die het voorwerp uitmaakt van een openbare kennisgeving overeenkomstig artikel 24 bis, lid 5, toestaan voor een periode van zes maanden na de bekendmaking van die openbare kennisgeving, eenmaal verlengbaar, wanneer zulks noodzakelijk is om ernstige marktverstoringen te vermijden, ***of voor een niet-verlengbare periode van 24 maanden, voor:***

a) marketmaking ten behoeve van klantactiviteit in verband met transacties die werden uitgevoerd op de ingangsdatum van het verbod;

b) transacties of andere activiteiten waarmee de blootstelling aan de verboden benchmark van de onder toezicht staande entiteit of een klant van de onder toezicht staande entiteit wordt verminderd of afgedekt;

c) novatie van transacties;

d) transacties die werden uitgevoerd om deel te nemen aan een veilingprocedure van een centrale tegenpartij in het geval van wanbetaling door een lid, met inbegrip van transacties om de daaruit voortvloeiende blootstelling af te dekken;

e) interpolatie of ander gebruik overeenkomstig contractuele terugvalovereenkomsten in verband met de verboden benchmark.";

c) De nieuwe ***leden*** 1 ***ter, 1 ter bis, 1 ter ter en 1 ter quater worden*** ingevoegd:

"1 ***ter***.
Een onder toezicht staande entiteit die in bestaande financiële overeenkomsten ***of voor het meten van de prestatie van beleggingsfondsen*** of financiële instrumenten gebruikmaakt van een benchmark die het voorwerp uitmaakt van een openbare kennisgeving op grond van artikel 24 bis, lid 5, vervangt die benchmark door een passend alternatief binnen zes maanden na de bekendmaking van die kennisgeving, of doet een verklaring uitgaan en maakt deze op haar website bekend ***waarin zij*** cliënten ***een met redenen omklede verklaring geven om dit niet te kunnen doen***.

1 ter bis.
Een onder toezicht staande entiteit mag alleen gebruikmaken van een benchmark die in haar juridische of marketingdocumentatie of benaming beweert in haar methodologie ESG-factoren in aanmerking te nemen, indien haar beheerder de in artikel 13, lid 1, punt d), en artikel 27, lid 2 bis, bedoelde informatie bekendmaakt. Bij alle vereisten betreffende openbaarmaking van de methodologie wordt gestreefd naar samenhang met artikel 10 van Verordening (EU) 2019/2088.

Dit lid is van toepassing op zowel EU- als niet-EU-benchmarks."

c bis) Lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

"***2. Indien een prospectus dat moet worden gepubliceerd uit hoofde van Richtlijn 2003/71/EG of Richtlijn 2009/65/EG betrekking heeft op effecten of andere beleggingsproducten die verwijzen naar een cruciale benchmark, een significante benchmark, een grondstoffenbenchmark die onder bijlage II valt, een EU-klimaattransitiebenchmark of een op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmark, draagt de uitgevende instelling, de aanbieder of de aanvrager van toelating tot de handel op een gereglementeerde markt ervoor zorg dat wanneer een openbare kennisgeving over de gebruikte benchmark is opgenomen in het in artikel 36 van deze verordening bedoelde register, binnen negen maanden na de bekendmaking van de openbare kennisgeving, het prospectus deze informatie ook op duidelijke en in het oog springende wijze vermeldt.***"

c ter) Een nieuw lid 2 bis wordt ingevoegd:

"***2 bis.***
Beheerders van in de EU gebruikte benchmarks streven ernaar een wereldwijd overeengekomen identificatiecode aan te vragen voor elk van de benchmarks die zij voor gebruik in de Unie aanbieden.";

15) Artikel 32 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt geschrapt;

b) de leden 2 en 3 worden vervangen door:

"2. Een in een derde land gevestigde beheerder die voornemens is erkenning te verkrijgen in de zin van artikel 24 bis, leden 1 en 3, voldoet aan de in deze verordening gestelde vereisten, met uitzondering van artikel 11, lid 4, en de artikelen 16, 20, 21 en 23. De in een derde land gevestigde beheerder kan aan die voorwaarde voldoen door, naargelang het geval, de IOSCO-beginselen voor financiële benchmarks of de IOSCO-beginselen voor PRA's toe te passen, op voorwaarde dat die toepassing gelijkwaardig is aan de naleving van deze verordening, met uitzondering van artikel 11, lid 4, en de artikelen 16, 20, 21 en 23.

Wanneer moet worden bepaald of de in het eerste lid bedoelde voorwaarde is vervuld en de inachtneming van de IOSCO-beginselen voor financiële benchmarks of de IOSCO-beginselen voor PRA's, naargelang het geval, moet worden beoordeeld, kan ESMA rekening houden met:

a) een beoordeling van de in een derde land gevestigde beheerder door een onafhankelijke externe auditor;

b) een certificering door de bevoegde autoriteit van het derde land waar die beheerder is gevestigd.

Wanneer en voor zover een beheerder in staat is aan te tonen dat een benchmark die deze aanbiedt, een benchmark op basis van gereguleerde gegevens of een grondstoffenbenchmark is die niet is gebaseerd op informatie aangeleverd door contribuanten waarvan de meerderheid ondertoezichtstaande entiteiten zijn, is de beheerder niet verplicht de voorwaarden in acht te nemen die, overeenkomstig artikel 17 en artikel 19, lid 1, niet van toepassing zijn op het aanbieden van benchmarks op basis van gereguleerde gegevens en grondstoffenbenchmarks.

3. Een in een derde land gevestigde beheerder die voornemens is erkenning te verkrijgen, heeft een wettelijke vertegenwoordiger. De wettelijke vertegenwoordiger is een in de Unie gevestigde rechtspersoon en is uitdrukkelijk door die beheerder aangewezen om namens die beheerder te handelen ten aanzien van de verplichtingen van de beheerder op grond van deze verordening. De wettelijke vertegenwoordiger vervult, samen met de beheerder, de toezichtfunctie met betrekking tot het aanbieden van benchmarks door de beheerder op grond van deze verordening en is verantwoording verschuldigd aan ESMA. ***ESMA kan overeenkomstig artikel 48 sexies een toezichthoudende maatregel opleggen aan de wettelijke vertegenwoordiger en de beheerder voor een van de in artikel 42, lid 1, punt a), genoemde inbreuken, of in verband met het verzuim om samen te werken of mee te werken aan een onderzoek of een inspectie of verzoek als bedoeld in hoofdstuk 4, afdeling 1.***";

c) in lid 5 wordt de eerste alinea vervangen door:

"Een in een derde land gevestigde beheerder die voornemens is erkenning te verkrijgen als bedoeld in lid 2, dient een aanvraag tot erkenning in bij ESMA. De beheerder die een aanvraag indient, verschaft alle informatie die noodzakelijk is om ten genoegen van ESMA aan te tonen dat hij, op het tijdstip van erkenning, alle noodzakelijke regelingen had opgezet om te voldoen aan de voorwaarden van lid 2 ten aanzien van zijn benchmark of benchmarks die overeenkomstig artikel 24 zijn aangemerkt. Indien van toepassing, vermeldt de beheerder die een aanvraag indient, de bevoegde autoriteit in het derde land die met het toezicht op deze beheerder is belast.

Binnen 15 werkdagen na ontvangst van de aanvraag beoordeelt ESMA of de aanvraag volledig is en stelt zij de aanvrager dienovereenkomstig in kennis. Wanneer de aanvraag onvolledig is, dient de aanvrager de aanvullende informatie in waar ESMA om vraagt. De in deze alinea bedoelde termijn is van toepassing vanaf de datum waarop de aanvrager deze aanvullende informatie heeft verstrekt.";

15 bis) De inleidende formule van artikel 33, lid 1, wordt als volgt gewijzigd:

"***1. Een in de Unie gevestigde beheerder die over een vergunning beschikt of is geregistreerd overeenkomstig artikel 34, met een heldere en welomschreven rol binnen het controle- of verantwoordingskader van een beheerder uit een derde land, die in staat is daadwerkelijk toezicht uit te oefenen op het aanbieden van de benchmark, kan aan ESMA vragen om een in een derde land aangeboden benchmark of benchmarkgroep voor gebruik daarvan in de Unie te bekrachtigen, op voorwaarde dat aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:";***

15 ter) Artikel 33, lid 3, wordt als volgt gewijzigd:

"***3. Binnen 90 werkdagen na ontvangst van de in lid 1 bedoelde bekrachtigingsaanvraag beoordeelt ESMA de aanvraag en neemt zij een besluit om de bekrachtiging goed te keuren dan wel te weigeren.".***

15 quarter) Artikel 33, lid 6, wordt als volgt gewijzigd:

"***6. Wanneer de bevoegde autoriteit van de bekrachtigende beheerder gegronde redenen heeft om aan te nemen dat niet meer wordt voldaan aan de in lid 1 van dit artikel vastgestelde voorwaarden, heeft zij de bevoegdheid om van de bekrachtigende beheerder te eisen dat de bekrachtiging wordt ingetrokken en brengt zij ESMA hiervan op de hoogte. Artikel 28 is van toepassing wanneer de bekrachtiging wordt stopgezet.***"

16) Artikel 34 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

"1. Een in de Unie gevestigde natuurlijke persoon of rechtspersoon die optreedt als of voornemens is op te treden als beheerder, dient bij de krachtens artikel 40 aangewezen bevoegde autoriteit van de lidstaat van vestiging van die persoon ***of bij ESMA*** een aanvraag in om het volgende te verkrijgen:

a) een vergunning wanneer deze persoon indices aanbiedt of voornemens is aan te bieden die worden gebruikt of bedoeld zijn om te worden gebruikt als cruciale benchmarks, als significante benchmarks, ***als grondstoffenbenchmarks die onder bijlage II vallen,*** als EU-klimaattransitiebenchmarks of als op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks;

b) een registratie wanneer deze persoon een ondertoezichtstaande entiteit niet zijnde een beheerder is die indices aanbiedt of voornemens is aan te bieden die worden gebruikt of bedoeld zijn om te worden gebruikt als significante benchmarks, als EU-klimaattransitiebenchmarks of als op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks, op voorwaarde dat de activiteit van het aanbieden van een benchmark niet wordt verhinderd door de sectorale discipline die op de ondertoezichtstaande entiteit van toepassing is en dat geen van de aangeboden indices als een cruciale benchmark zou kwalificeren.";

a bis) Artikel 34, lid 1 bis, wordt als volgt gewijzigd:

"***1 bis.***
Wanneer een of meer van de door de in lid 1 genoemde persoon aangeboden indices worden aangemerkt als cruciale benchmark, als bedoeld in artikel 20, lid 1, punten a) en c), of als significante benchmarks, als bedoeld in artikel 24, leden 2, 5 en 6, of indien de persoon voornemens is benchmarks te bekrachtigen, als bedoeld in artikel 33, wordt de aanvraag tot ESMA gericht."

b) lid 3 wordt vervangen door:

"3. De in lid 1 bedoelde aanvraag wordt ingediend binnen dertig werkdagen na een overeenkomst die een ondertoezichtstaande entiteit is aangegaan om een door de aanvrager aangeboden index als referentie te gebruiken ***in*** een financieel instrument of een financiële overeenkomst of om de prestatie van een beleggingsfonds te meten, of binnen de in de artikel 24 bis, leden 2 en 3, genoemde termijnen, naargelang het geval.";

16 bis) In artikel 36, lid 1, worden de punten a) tot en met d) vervangen door:

"***1. ESMA legt een openbaar register aan en houdt dit bij, waarin de volgende gegevens zijn opgenomen:***

a) de identiteit, met inbegrip van, indien beschikbaar, de identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI), van de beheerders met een vergunning of registratie krachtens artikel 34, en de bevoegde autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor het toezicht daarop;

b) de identiteit, met inbegrip van, indien beschikbaar, de LEI, van beheerders die voldoen aan de in artikel 30, lid 1, neergelegde voorwaarden, de lijst van benchmarks, met inbegrip van, indien beschikbaar, hun internationale effectenidentificatienummers (ISIN's), als bedoeld in artikel 30, lid 1, punt c), en de bevoegde autoriteiten van het derde land die verantwoordelijk zijn voor het toezicht daarop;

c) de identiteit, met inbegrip van, indien beschikbaar, de LEI, van de beheerders die zijn erkend overeenkomstig artikel 32, de lijst van benchmarks, met inbegrip van hun ISIN's, als bedoeld in artikel 32, lid 7, en, indien beschikbaar, de bevoegde autoriteiten van het derde land die verantwoordelijk zijn voor het toezicht daarop;

d) de overeenkomstig de procedure in artikel 33 bekrachtigde benchmarks, de identiteit van de beheerders ervan en de identiteit van de bekrachtigende beheerders of bekrachtigende onder toezicht staande entiteiten.";

17) In artikel 36, lid 1***:***

a) worden de punten e) tot en met j) ***gewijzigd***:

"e) de benchmarks***, met inbegrip van, indien beschikbaar, hun ISIN's,*** die het voorwerp uitmaken van een door ESMA of een bevoegde autoriteit overeenkomstig artikel 24, lid 2, bekendgemaakte verklaring, en de hyperlinks naar die verklaringen;

f) de benchmarks, met inbegrip van***, indien beschikbaar, hun ISIN's,*** die het voorwerp van aanmerkingen door bevoegde autoriteiten uitmaken en waarvan aan ESMA overeenkomstig artikel 24, lid 4, is kennisgegeven, en de hyperlinks naar die verklaringen;

g) de benchmarks***, met inbegrip van, indien beschikbaar, hun ISIN's,*** die het voorwerp van aanmerkingen door ESMA uitmaken, en de hyperlinks naar die verklaringen;

h) de benchmarks***, met inbegrip van, indien beschikbaar, hun ISIN's,*** die het voorwerp uitmaken van openbare kennisgevingen door ESMA of bevoegde autoriteiten overeenkomstig artikel 24 bis, lid 5, en de hyperlinks naar die openbare kennisgevingen;

i) de lijst van EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks***, met inbegrip van, indien beschikbaar, hun ISIN's,*** die voor gebruik in de Unie beschikbaar zijn;

j) de lijst van cruciale benchmarks***, met inbegrip van, indien beschikbaar, hun ISIN's***.";

b) wordt punt j bis) toegevoegd:

"***j bis) de lijst van grondstoffenbenchmarks die onder bijlage II vallen, met inbegrip van hun ISIN's, die voor gebruik in de Unie beschikbaar zijn.***";

17 bis) Artikel 40, lid 1, wordt als volgt gewijzigd:

"***1. Voor de toepassing van deze verordening is ESMA de bevoegde autoriteit voor:***

a) de beheerders van cruciale benchmarks zoals bedoeld in artikel 20, lid 1, punten a) en c);

b) de beheerders van de in artikel 32 bedoelde benchmarks;

c) de beheerders van de benchmarks die significant zijn binnen de Unie als bedoeld in artikel 24, leden 2, 5 en 6;

d) de beheerders die benchmarks bekrachtigen die in een derde land worden aangeboden overeenkomstig artikel 33;

e) de beheerders van EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks als bedoeld in artikel 3, lid 23 bis en lid 23 ter.";

18) In artikel 41, lid 1, worden de volgende punten k) en l) toegevoegd:

"k) een benchmark als significant aanmerken overeenkomstig artikel 24, lid 3;

l) in het geval van redelijke gronden voor vermoedens van een inbreuk op een van de in hoofdstuk 3 bis bepaalde verplichtingen: eisen dat een beheerder voor een periode van maximaal twaalf maanden stopt met:

i) het aanbieden van EU-klimaattransitiebenchmarks of op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks;

ii) het in de naam van de door hen voor gebruik in de Unie beschikbaar gestelde benchmarks of in de juridische of marketingdocumentatie voor die benchmarks gebruiken van "EU-klimaattransitiebenchmarks" of "op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks";

iii) het in de naam van de door hen voor gebruik in de Unie beschikbaar gestelde benchmarks of in de juridische of marketingdocumentatie voor die benchmarks aangeven dat de voorwaarden voor het aanbieden van dit soort benchmarks in acht worden genomen;";

19) Artikel 42 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 1 wordt punt a) vervangen door:

"a) inbreuken op de artikelen 4 tot en met 16, de artikelen 19 bis, 19 ter, 19 quater en 21, de artikelen 23 tot en met 29 of artikel 34 wanneer die artikelen van toepassing zijn; en";

b) lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

i) punt g), i), wordt vervangen door:

"i) voor inbreuken op de artikelen 4 tot en met 10, artikel 11, lid 1, punten a), b), c) en e), op artikel 11, leden 2 en 3, op de artikelen 12 tot en met 16, artikel 21, op de artikelen 23 tot en met 29 en op artikel 34: 500 000 EUR, of in de lidstaten waar de euro niet de officiële valuta is, de overeenkomstige waarde in de nationale valuta op 31 december 2023; of";

ii) punt h), i), wordt vervangen door:

"i) voor inbreuken op de artikelen 4 tot en met 10, op artikel 11, lid 1, punten a), b), c) en e), op artikel 11, leden 2 en 3, op de artikelen 12 tot en met 16, op artikel 21, op de artikelen 23 tot en met 29 en op artikel 34: 1 000 000 EUR of, in de lidstaten waar de euro niet de officiële valuta is, de overeenkomstige waarde in de nationale valuta op 31 december 2023, of 10 % van hun totale jaaromzet overeenkomstig de laatst beschikbare door het bestuursorgaan goedgekeurde jaarrekening, afhankelijk van welk bedrag het hoogst is; of";

19 bis) ***De inleidende formule van artikel 48 sexies, lid 1, wordt als volgt gewijzigd:***

"Wanneer ESMA, overeenkomstig artikel 48 decies, lid 5, tot de bevinding komt dat een persoon, opzettelijk of uit onachtzaamheid, zich schuldig heeft gemaakt aan een of meer van de in artikel 42, lid 1, punt a), genoemde inbreuken, of dat sprake is van verzuim om samen te werken of mee te werken aan een onderzoek of een inspectie of verzoek als bedoeld in afdeling 1 van dit hoofdstuk, stelt zij een besluit vast waarbij overeenkomstig lid 2 van dit artikel een geldboete wordt opgelegd. Een inbreuk wordt geacht opzettelijk te zijn gepleegd indien ESMA objectieve factoren vaststelt waaruit blijkt dat een persoon opzettelijk heeft gehandeld om de inbreuk te plegen.";

19 ter) ***De inleidende formule van artikel 48 septies, lid 1, wordt als volgt gewijzigd:***

"Wanneer ESMA, overeenkomstig artikel 48 decies, lid 5, tot de bevinding komt dat een persoon, opzettelijk of uit onachtzaamheid, één of meer van de in artikel 42, lid 1, punt a), genoemde inbreuken heeft gepleegd, of dat sprake is van verzuim om samen te werken of mee te werken aan een onderzoek of een inspectie of verzoek als bedoeld in afdeling 1 van dit hoofdstuk, stelt zij een besluit vast waarbij overeenkomstig lid 2 van dit artikel een geldboete wordt opgelegd. Een inbreuk wordt geacht opzettelijk te zijn gepleegd indien ESMA objectieve factoren vaststelt waaruit blijkt dat een persoon opzettelijk heeft gehandeld om de inbreuk te plegen.;"

19 quarter) ***Aan artikel 54 wordt een nieuw lid toegevoegd:***

"***7 bis.***
Uiterlijk op 31 december 2028 dient de Commissie, na raadpleging van ESMA, bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de noodzaak om benchmarks met ESG-gerelateerde claims te reguleren, naast EU-klimaattransitiebenchmarks en op de Overeenkomst van Parijs afgestemde EU-benchmarks, rekening houdend met de situatie en beschikbaarheid van ESG-benchmarks op de Europese en mondiale markten en de marktpenetratie ervan, en waarin wordt geanalyseerd of zij als significante benchmarks zouden worden beschouwd, en waarin de kosten en effecten op de beschikbaarheid van de markt en de steeds veranderende aard van de duurzame indicatoren en de methoden die worden gebruikt om deze te meten, worden onderzocht. In het verslag wordt ook rekening gehouden met de noodzaak van samenhang en consistentie met andere Uniewetgeving, met name Verordening (EU) 2019/2088, Richtlijn 2011/61/EU en Richtlijn 2009/65/EG, alsook met de ESMA-richtsnoeren inzake de namen van fondsen waarin ESG-of duurzaamheidsgerelateerde termen worden gebruikt. Dat verslag gaat vergezeld van een effectbeoordeling en, in voorkomend geval, een wetgevingsvoorstel.";

20) Artikel 49 wordt als volgt gewijzigd:

a) de leden 2 en 3 worden vervangen door:

"2. De in artikel 3, lid 2, artikel 13, lid 2 bis, artikel 19 bis, lid 2, artikel 19 quater, lid 1, artikel 20, lid 6, artikel 24, lid 7, artikel 27, lid 2 ter, artikel 33, lid 7, artikel 51, lid 6, en artikel 54, lid 3, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van 30 juni 2024. De Commissie stelt uiterlijk 31 december 2028 een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden vóór het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 3, lid 2, artikel 13, lid 2 bis, artikel 19 bis, lid 2, artikel 19 quater, lid 1, artikel 20, lid 6, artikel 24, lid 7, artikel 27, lid 2 ter, artikel 30, lid 2 bis, artikel 30, lid 3 bis, artikel 33, lid 7, artikel 48 decies, lid 10, artikel 48 terdecies, lid 3, artikel 51, lid 6, en artikel 54, lid 3, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.";

b) lid 6 wordt vervangen door:

"6. Een overeenkomstig artikel 3, lid 2, artikel 13, lid 2 bis, artikel 19 bis, lid 2, artikel 19 quater, lid 1, artikel 20, lid 6, artikel 24, lid 7, artikel 27, lid 2 ter, artikel 30, lid 2 bis, artikel 30, lid 3 bis, artikel 33, lid 7, artikel 48 decies, lid 10, artikel 48 terdecies, lid 3, artikel 51, lid 6, of artikel 54, lid 3, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van drie maanden na de kennisgeving van die handeling aan het Europees Parlement en aan de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad vóór het verstrijken van die termijn de Commissie heeft meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zal maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met drie maanden verlengd.".

21) In artikel 51 wordt het volgende lid ingevoegd:

"4 quater. Bevoegde ***nationale*** autoriteiten ***die voornemens zijn een benchmark aan te wijzen die wordt aangeboden door een beheerder die op [datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening – 1 dag] in het ESMA-register is opgenomen*** en ESMA ***die voornemens is een benchmark aan te wijzen die is opgenomen in het ESMA-register of waarvan de beheerder op [datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening – 1 dag] in het ESMA-register is opgenomen, doen dit uiterlijk op [negen maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening].***

Benchmarkbeheerders die op [datum van ***inwerkingtreding*** van deze wijzigingsverordening] over een vergunning, registratie, bekrachtiging of erkenning beschikten, ***behouden deze status tot negen maanden na de inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening. Wanneer een of meer van hun benchmarks binnen negen maanden na [datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] worden aangewezen, zijn de aangewezen beheerders niet verplicht tot het opnieuw indienen*** van een aanvraag tot vergunning, registratie, erkenning of bekrachtiging overeenkomstig artikel 24 bis, leden 1, 2 of 3, naargelang het geval***.***

Beheerders van significante benchmarks die op [datum van ***inwerkingtreding*** van deze wijzigingsverordening] ***over een vergunning, registratie, bekrachtiging of erkenning beschikten, zijn niet verplicht tot het opnieuw indienen van een aanvraag tot vergunning, registratie, erkenning of bekrachtiging overeenkomstig artikel 24 bis, lid 1, wanneer een of meer van hun benchmarks significant zijn overeenkomstig artikel 24, lid 1, punt a).***

Benchmarkbeheerders die op [datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] over een vergunning, registratie, bekrachtiging of erkenning beschikken en die uiterlijk op [negen maanden na de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] deze verordening vrijwillig toepassen, worden niet verplicht opnieuw een aanvraag voor een vergunning, registratie, erkenning of bekrachtiging in te dienen.";

21 bis) Artikel 53, lid 1, wordt geschrapt.

Artikel 2

Inwerkingtreding en toepassing

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Zij is van toepassing vanaf 1 januari 2026.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te …,

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*